

Кушнірова Т.В. Жанрові особливості дитячої прози Роальда Дала / Т.В.Кушнірова // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки. Випуск 36. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2014. - С.148-153

УДК 821.111-3-93

Кушнірова Т.В.

ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ ДИТЯЧОЇ ПРОЗИ

РОАЛЬДА ДАЛА

Творчість англійського письменника Роальда Дала (1916-1990) довгий час була невідомою широкому загалу читачів, лише на початку 90-х років з'являються переклади його доробку. Сучасне літературознавство звернулося до спадщини митця [6; 1], часом досить побіжно аналізується його творчість, розглядаються певні аспекти прози письменника. Ми маємо на меті детально проаналізувати дитячу прозу Р. Дала, зокрема твори «Матильда», «Джеймс і гігантський персик», «Чарлі та шоколадна фабрика» та ін., окреслити жанрові особливості його творчості, акцентувати увагу на жанрово-стильових константах та домінантах, хронотопі.

Роальд Дал – знаний англійський письменник, творчість якого наразі доволі популярна та актуальна. «У його творах поміркований читач знайде передусім оригінальну візію сучасності і нас самих у різних життєвих ситуаціях» [6, 268]. За словами самого митця, творити він почав «для себе», для своїх доньок Олівії і Тесс для читання перед сном. Так з'явилася його книга «Джеймс і гігантський персик» (1961), «Чарлі та шоколадна фабрика» (1964), «Матильда» (1988), які й принесли йому всесвітню славу. Даль зазначав, що процес читання надто важливий для дітей: «Я дуже хочу навчити дітей стати гарними читачами, навчити їх відчувати разом з книгою... Книги повинні бути смішними, захоплюючими і дивовижними» [5, 55]. Письменник неодноразово зазначав, що писати для дітей досить важко, оскільки тяжко підтримувати

цікавість дитини та втримати його біля книги, коли у сусідній кімнаті є телевізор.

Дитяча проза Роальда Дала вписується в концепцію літератури кінця ХХ століття, яка прочитується крізь призму постмодернізму. Для літератури даного періоду характерна наявність художнього тексту – повідомлення, спрямованого автором читачеві. У дитячій літературі, а особливо у казках, текст несе певну мораль, повчання. В художньому тексті життєвий матеріал трансформується в міфологічно-авторську модель суспільства, що має передовсім ірреальний стрижень. Основним принципом фантастичної літератури є настанова на «двоємир'я», розподіл світу на реальний і ірреальний, при цьому зміст кожного визначається авторською свідомістю та читацьким сприйняттям, а також типом суспільної свідомості. У фантастичних творах відбувається коливання природного і надприродного, фантастичний герой виходить за межі мімесису.

Дитяча проза Роальда Дала ґрунтується передовсім на ірреальному хронотопі, який часом межує з реальним і трансформується в казку. Жанр казки, що вийшов із фольклорних джерел, доходить у творчості британського письменника до індивідуально-авторського міфу, якому притаманні ознаки жанру «фентезі». Особливість «фентезі» в тому, що при казковості сюжету твори не стилізуються під зразки усної народної творчості, їхні персонажі говорять сучасною мовою, часто є пересічними особистостями, які випадково опинилися в незвичному казковому світі. Наприклад, у повісті «Джеймс і гігантський персик» (1961) однойменний пересічний персонаж під тиском обставин (загибель батьків, нестерпне існування в тіток) потрапляє в іншу реальність, яка має ознаки ірреальності. Після чергових тітчиних образ Джеймс зустрічається з чоловічком-коротуном, який дарує хлопчикові мішечок з маленькими зеленими кристаликами, що поводяться наче живі істоти. Завдяки чарам герой поринає у казку: на його подвір'ї виростає гігантський персик, у якому Джеймс разом із гігантськими Зозулькою - Божим Сонечком, Старим - Зеленим – Коником, пані Павучихою, Стоніжкою, Черв'яком, Шовкуном,

Світлячком - Хробачком подорожує світом. Долаючи перепони, герої намагаються вижити у несправедливому світі. І лише завдяки дружбі, єднанню їм вдається вийти переможцями з життєвих перипетій. Кожен з них у фіналі повісті отримує бажане: персик приземляється у Нью-Йорку на П'ятій авеню, усі герої «розбагатіли й досягли успіху у своїй новій країні» [2, 221]. Стоніжка стала віце-президентом з торгівлі у величезній взуттєвій фірмі. Черв'яка, що мав «чудову рожеву шкіру, найняла компанія, що виготовляла жіночі креми для обличчя, рекламувати її вироби по телебаченню» [2, 221]. Шовкопряд і пані Павучиха навчилися виробляти замість шовку нейлон, заснували удвох фабрику й почали випускати канати для канатохідців [2, 221]. Світлячка - Хробачка стала освітлювати зсередини смолоскип на статуї Свободи [2, 221], інші - теж втілили в життя свою мрію. Жанровий зміст оповіді полягає у засудженні негативного ставлення до будь-якої істоти та відстоювання права кожної особистості на власне щастя.

Ірреальний хронотоп, що має казкові риси, у повісті «Чарлі та шоколадна фабрика» проглядається протягом усієї оповіді. Головний герой твору Віллі Вонка відпочатку портретується казковим героєм, якому належить випробувати дітлахів, що втілюють певні людські вади. Сюжет повісті, як і загалом у Р. Дала, не складний і, на перший погляд, навіть простакуватий. Власник шоколадної фабрики Віллі Вонка після багатьох років самотницького життя влаштовує екскурсію своєю фабрикою. Щасливі п'ять квитків отримують діти, що змальовані автором носіями певних негативних рис: Август Глуп (англ. *Austus Gloop*) – жадібний і ненажерливий хлопчик, «їжа – його улюблене заняття»; Верука Солт (англ. *Veruka Solt*) – розбалувана дівчинка із сім'ї власників фабрики з переробки горіхів, звикла, щоб усі її примхи виконувались; Віолетта Борігард (англ. *Violet Beauregarde*) – дівчинка, що постійно жує жуйку, її світовий рекорд – жування однієї гумки протягом трьох місяців; Майк Тіві (англ. *Mike Teavee*) - хлопчик, що зранку до ночі дивиться телевизор, обожнює гангстерські бойовики; Чарлі Бакет – бідний хлопчина, єдиним подарунком на

День народження якого стає щороку плитка шоколаду. Саме Чарлі Бакет стає головним героєм даного твору.

Даль зображує дітей носіями смертних гріхів: жадібний Август Глуп (ненажерливість), балувана Верука Солт (жадібність), любителька жуйки Віолетта (гордині), телефанат Майк Тіві (ледарства), Чарлі Бакет (бідність).

Іноді здається, що портретуються діти гіперболізовано, а Чарлі стає позитивним героєм завдяки смиренності та відсутності поганих якостей, оскільки безліч розваг йому не по кишені. Однак у повісті існує чіткий розподіл героїв, як і у фольклорних зразках, на позитивних і негативних, що визначає сюжетні схеми твору. Всі герої твору піддаються випробуванням на шоколадній фабриці, і лише Чарлі з гідністю долає всі перепони, хоча кому як не йому, завжди голодному хлопчині, хотілося поласувати смаколикami.

Дійсність із «підтекстом» характерна для творчості Роальда Дала і створюється завдяки пейзажним замальовкам («Джеймс і гігантський персик») чи значними за обсягом описами шоколадної фабрики («Чарлі й шоколадна фабрика»), через які передається внутрішній стан персонажа чи автора. Особливо значущою при тлумаченні тексту стає ейдологічна складова, оскільки саме через неї автор досить часто «кодує» дійсність. Дитяча проза Роальда Дала є досить показовою у цьому плані. Кожен текст автора має «іншу» реальність, яка у процесі читання відкривається інтуїтивно, а образна система, передовсім у творах «Чарлі й шоколадна фабрика» та «Джеймс та гігантський персик», складна та розгалужена, оскільки значна кількість героїв сприяє деталізації хронотопу, що допомагає читачеві-дитині вималювати в уяві художню реальність.

Повісті «Джеймс і гігантський персик» та «Чарлі та шоколадна фабрика» ґрунтуються на ірреальному хронотопі, який містить елементи «фентезі», однак дещо різняться між собою. Маленький герой із повісті «Джеймс і гігантський персик» існує спершу у соціально-побутовому часопросторі, в якому йому до певного часу комфортно. Однак після сімейної трагедії він змушений переїхати до будинку своїх родичок: «Самозакохані, ледачі й жорстокі, вони тільки те й

робили, що безпричинно лупцювали бідолашного Джеймса» [2, 5]. Читач бачить тіток Шкварку та Шпичку (промовисті імена безпосередньо пов'язані з їхнім характером та зовнішністю) літньої пори на шезлонгах в саду, де працює їх маленький племінник: коле дрова для кухонної плити. Досить детально Р. Дал портретує тіток Джеймса, причому його портретні характеристики досить яскраві та носять явно негативну семантику. Тітонька Шкварка була «неймовірно жирна і куца. Вона мала маленькі пороссячі оченята, запалий рот, біле обвисло-драглисте обличчя і скидалася на величезний білий качан розвареної капусти» [2, 10]. Зате тітка Шпичка була «худюща, довжелезна й кістлява, а її окуляри в металевій оправі трималися на кінчику носа на спеціальній защіпці. У неї був скрипучий голос і вузесенькі, довгій слизові уста, з яких повсякчас бризкала слина, коли вона сердилася чи хвилювалась» [2, 10]. Істоти, що знущаються зі свого племінника, органічно вписуються в сумний безрадінний простір, у якому доводиться жити героєві. Для художнього простору твору характерна наявність бінарної опозиції «свій - чужий». Пагорб, на якому стояв дивний хиткий будинок тіток із занедбаним садом з єдиним старим-престарим персиковим деревом, стає для персонажа «чужим». А все, що існувало поза пагорбом (розкішні гаї й поля, малесенька сіра цятка батьківського будинку, «довжелезна чорнильно-синя смуга в небесній оправі» (океан – Т.К.) [2, 6]), представляє «свій» простір, в якому було комфортно героєві, доки він не потрапив до тіток. В творі залучені реальні топоси (Джеймс з батьками жили поблизу Лондона, дивний хиткий будинок тіток на височенному пагорбі у південній Англії, кінцева подорож до Нью-Йорка), що додає оповіді реалістичності. Деталізація побутового хронотопу та портретування героїв підкреслює гнітючу атмосферу безрадінного існування дитини. Соціально-побутовий хронотоп, деталізований автором, передусім ірреальному, такому, що виходить за межі уявлення читача. Примітно, що побутовий хронотоп раптово змінюється фантастичним, причому це відбувається після дивної зустрічі маленького героя з чарівником. Відтоді герої

ніби переноситься в ірреальність, де й починає нове життя, відмінне від попереднього: безрадісного, самотнього.

Провідним мотивом повісті стає мотив дружби, віднайдення якої сприяє здійсненню бажань. Герої оповіді різняться своїми характерами, кожен із них наділений певним комплексом характерних рис, притаманних саме цьому персонажу. Кожен образ – це певний тип особистості, персоніфіковано перенесений на певну комаху. Героям важко знайти спільну мову, однак вони змушені порозумітися, оскільки саме від цього залежить їхнє майбутнє. Мотив випробування злими силами, характерний для фольклорних зразків, стає центральним у творі. Подолання перешкод (шторм, акули, що намагалися з'їсти персик, чайки, Хмарулі тощо) об'єднує героїв, спонукає до віднайдення спільних інтересів.

Автор створює певну модель суспільства та намагається навчити читачів, передовсім дітлахів, співіснувати у соціумі. Для казки загалом характерний дидактизм, даний твір не є винятком. Автор упродовж усієї оповіді повчає юного читача, виносить на розгляд певні сентенції, заставляє замислюватися. Проста, доступна для розуміння казкова форма, дозволяє багатогранно розглянути певні ситуації, а ірреальний хронотоп – знайти нестандартне рішення. Наприклад, читача не дивують розміри персика, це сприймається на рівні фантастики, основним є те, що це чарівний засіб, на якому Джеймс та його супутники здійснюють свою мандрівку.

У повісті «Чарлі й шоколадна фабрика» часопростір є соціально-побутовим, однак дана побутовість має фантастичні риси та виводить читача до основного в сюжетному коді – до випробування персонажів на шоколадній фабриці. Вигравши омріяний квиток на фабрику, опинившись у царстві шоколаду, маленький герой та його дідусь демонструють усі чесноти, які виділяють їх серед інших гостей Віллі Вонки. Один за одним дітлахи, запрошені королем шоколаду, не проходять випробування і вибувають із гри. Випробування для героїв стають свого роду ініціацією, яку вони проходять через свої гріхи. Августус Глуп «ніби оглух і не чув нічого, крім поклику свого

велетенського шлунка. Він простягся долі на весь зріст, витяг шию і пособачому сьорбав з річки шоколад» [4, 111], потім впав у шоколадну річку і потрапив у трубу. Віолетта Борегард без дозволу господаря фабрики спробувала експериментальний варіант жуйки й перетворилася на велетенську чорницю: «Її тіло роздималося й змінювало форму з такою швидкістю, що вже за хвилину перетворилося на величезну круглу темно-синю кулю - власне, на велетенську ягоду чорниці, - а від самої Віолети Борегард лишилося тільки по парі крихітних ніжок та ручок, що стирчали з величезної круглої ягоди, та ще малесенька голівка нагорі» [4, 145]. Верука Солт забажала мати у домашньому звіринці дресировану білочку із «Горіхового цеху» шоколадної фабрики. Однак білки, які перевіряли горіхи на гнилість, визначили, що у голові Веруки пусто і викинули її сміттєпровід. Майк Тіві теж був некерованою дитиною, яка звикла чинити як заманеться. «Хлопець летів мов навіжений, а добігши до величезної телекамери, відразу підскочив до рубильника, порозкидавши навсібіч умпалумпів» [4, 203]. Він захотів перевірити на собі телепортацію телевізійного шоколаду, що призвело до фізичного спотворення. Кожен із дітлахів чинив так, як звук у звичайному житті, що було на шоколадній фабриці Віллі Вонки не припустимим. Шоколадний магнат своєрідно виховує героїв, вчить їх не піддаватися негативному впливу середовища.

Художній простір повісті автором детально вималюваний та має ірреальне підґрунтя: мандри героїв шоколадною фабрикою Віллі Вонки вражає описовістю, детальною конкретизацією. Маленькі герої бачать шоколадні ріки, карамельні берега, знайомляться з новими технологіями («Лизальні шпалери для дитячих кімнат», «Гаряче морозиво для холодних днів», «Летючі шипучки», «Корови, що дояться шоколадним молоком», «Масловіскі і маслджин», «Водяні пістолети з полуничним соком», «Ірискові яблуні для вашого саду», «Вибухові цукерки для ваших ворогів», «Карамелькові пломби», «Губосклеювальна халва для балакучих батьків», «Невидимі шоколадки, щоб їсти на уроці», «Глазуровані олівці для смоктання» тощо), проходять безліч спеціалізованих кабінетів («Горіховий цех», «Шахта з видобування драже

«Морські камінчики»», «Льодяникова ковзанка», «Лимонадні басейни», «Телевізійний шоколад») та ін. Герої, як не дивно, не губляться у чарівному світі шоколадної фабрики, однак потрапляють у певні просторові лакуни, що стають пасками для героїв. Чарлі ж не спокусився жодним із див, хоча й виріс у бідній родині, яка часто не доїдала. Маленький герой переборює себе і стає переможцем, що отримує омріяну винагороду.

Господар шоколадної фабрики уважно стежив за гостями, адже основною метою організованої ним екскурсії на фабрику було знайдення спадкоємця: чесною, розумною і доброю людиною, яка б гідно управляла гігантською фабрикою. Віллі Вонка зрозумів, що саме Чарлі Бакет саме той, хто йому потрібен. Кінець повісті нагадує фінал зразків усної народної творчості, коли головний герой, наділений чеснотами, пройшовши безліч випробувань, отримує бажане. Чарлі Бакет як справжній казковий герой у фіналі отримує винагороду – царство шоколаду – фабрику Віллі Вонки. Ірреальний хронотоп у творі носить фантастичний характер і дає можливість створювати, конструювати дійсність, що дозволяє абстрагуватися від реальності та активно її перетворювати.

Ще одним твором, у якому героїня, існуючи у ворожому соціально-побутовому хронотопі, не відмежується від нього, а намагається боротися, є повість «Матильда» (1988). Це історія про маленьку дівчинку, Матильду, геніальну дитину, котру не розуміють власні батьки та постійно принижує директорка школи.

Художній простір твору поділяється на має двояку структуру: сім'я, де дитина приречена на самотність і бібліотека та школа, де Матильда знаходить товаришів. Мотив сім'ї у творі звучить напрочуд гучно. Письменник виводить два типи внутрішньосімейних стосунків: обожнюючий, коли батьки не бачать у своїй дитині недоліків, і байдужий, коли дитина в сім'ї – тягар. Родина Матильди – це другий тип внутрішньо сімейних стосунків. Батьки не цікавляться життям своєї дочки, не знають про її феноменальні здібності. Батько героїні – шахрай, що торгує старими машинами і не розуміє, для чого взагалі потрібні книги, якщо є телевізор. Мати – домогосподарка, яка щодня

грає в бінго, годує сім'ю напівфабрикатами та більш за все полюбить телевізійні мильні опери. Промовисто автор портретує матір героїні: «Це була дебелина жінка з фарбованим у яскраво-біле волоссям, хоча біля коренів воно мало рудий мишачий відтінок. Була вона густо намазюкана косметикою і мала неоконечно розпухлу фігуру – з тих, що здається, стягнені пасками власної плоти, які не дають тілу остаточно розвалитися [3, 28]. Негативна семантика у змалюванні батьків героїні проектується на соціально-побутовий хронотоп, що виявляється передовсім у внутрішньосімейних стосунках. Головна героїня змальована такою-собі просвітницею, що насаджує передові ідеї і впевнена, що «якби ж їм (батькам – Т.К.) хоч трохи почитати Діккенса чи Кіплінга – тоді б вони швидко збагнули, що в житті буває і щось краще, ніж ошукування людей та сидіння перед телевізором» [3, 29]. Дівчинка полюбить читати, книги розкривали перед нею досі не бачене життя. Вона обожнювала Ч. Дікенса, Ш. Бронте, Д. Остін, Т. Гарді, М. Веб, Р. Кіплінга, Г. Велса, Е. Хемінгуей, В. Фолкнера та інших класиків світової літератури, причому дівчинці ледь виповнилося п'ять років. Однак рідні називали її дурною і тупою, що спричинило непокору з боку героїні: щоразу, коли дівчинку ображали, вона вигадувала покарання для кривдників (намазала клеєм капелюха батька, щоб відірвати якого довелося зрізати волосся, влаштувала фокус із папугою, якого різні прийняли за привида тощо).

Іншим просторовим топосом в повісті стає школа, де Матильда почувається краще, ніж вдома, оскільки знаходить там друзів та улюблену вчительку – міс Гані. Авторське ставлення до керівництва школи має автобіографічне підґрунтя, оскільки малий Дал в дитинстві багато натерпівся від директора школи, який пропагував фізичні покарання. Пані Транчбул – директорка Матильдиної школи була чемпіонкою з метання молота, а тепер тренується на учнях, серед яких особливо потерпає малеча. Директорка у фіналі виявляється тіткою міс Гані, що звела в могилу її батька, а над дівчинкою із самого дитинства нещадно знущалася.

Хоча для повісті характерний реальний хронотоп, часом він межує з ірреальним, відбувається вкраплення фольклорних мотивів, як-от: наділення героїні чудесними силами, які дозволяють їй боротися із несправедливістю. Матильда наділена чудесним талантом – телекінезом, що дозволяє рухати предмети, і стає своєчасним у здійсненні правосуддя. Героїня за допомогою свого таланту виганяє з міста ненависну всім пані Транчбул, повертає батьківський маєток міс Гані та влаштовує своє подальше життя. Батько дівчинки був пов'язаний з шахраями, тому під тиском обставин сім'я змушена тікати в іншу країну. Матильда попросила залишити її з міс Гані, на що вони легко погодилися. Мотив самотності та сирітства, що продукувався упродовж всієї історії, у фіналі знаходить своє логічне завершення: дві споріднені душі, які страждали від несправедливості, знаходять одна одну.

Чудодійна сила, яку розвивала головна героїня оповіді, на відміну від фольклорних джерел, де вона залишається із головним героєм назавжди, в оповіді Р.Дала зникає так раптово, як і з'являється. Її виникнення, ймовірно, має разовий характер. Виникнувши раз, виконавши відведену їй роль, вона зникає, оскільки більше не потрібна. Матильда, маючи гострий розум та безпрецедентні здібності, може протистояти соціуму й сама, без залучення казкової сили.

Домінантними в оповіді стають бінарні мотиви добра і зла, що є традиційними для фольклорних джерел. Зло представляють дорослі, які не вміють цінувати і любити дитину та намагаються виховувати її за своїми, часом несправедливими та жорстокими, законами. Діти у Дала завжди праві й завжди перемагають. Засуджуються автором і сучасні соціальні прояви: любов до грошей, зароблених будь-яким шляхом, бездумні розваги, відсутність сімейних цінностей. Досить часто негативні прояви доволі гіперболізовані, що зближує дану оповідь із зразками усної народної творчості.

Таким чином, дитяча проза британського письменника Роальда Дала репрезентує індивідуально-авторський міф, що ґрунтується на народній традиції: використанні сюжетних схем (позитивний – негативний герой,

мандрівка героя за чимось незвіданим, випробування героя), мотивній структурі (мотиви добра – зла, лабіринту, дива тощо), що залучає фольклорно-міфологічний матеріал. Даним модифікаціям притаманна наявність казкових помічників, здібностей чи чарівних предметів, які допомагають герою у здійсненні задуму (дар Матильди, персикове дерево на подвір'ї тіток Джеймса, шоколадна фабрика Віллі Вонки). Дидактика виводить дані твори до текстів-притч, розрахованих на те, що дитина, яка їх прочитає, зможе зробити сама певні висновки.

Хоча твори Роальда Дала й вибудовані за фольклорним принципом, однак мають і певні особливості, зокрема ірреальний хронотоп, який проявляється крізь фантастичні, казкові елементи, ознаки жанру «фентезі». Часто такі твори виглядають реалістично, фантастичність у них створюється певним штрихом. Хронотопічна складова хоча й ґрунтується на певних реальних топосах, однак характеризується ірреальністю: заплутаністю, незрозумілістю сюжетних переміщень, рухливістю меж, розчленуванням та поєднанням просторів, рухом по колу, розподілом простору на «свій» та «чужий».

Наративна складова повістей даного типу характеризується неоднорідністю, що передбачено передовсім ірреальністю хронотопу. В основі наративного бачення лежить ракурс автора, оскільки саме з цієї просторової площини подаються події і твориться індивідуально-авторський міф. Гетеродієгетичний наратор в екстрадієгетичній ситуації (Ж. Женет) розповідає історію, в якій він участі не бере – саме такий принцип лежить в основі творів Роальда Дала. Образна система творів даного сегменту вибудована за принципом бінарної опозиції: чіткий поділ на позитивних і негативних персонажів (дещо осторонь стоїть образ Віллі Вонки, якому притаманна певна амбівалентність).

Список використаних джерел

1. Бочкар О. Тріада жіночих образів у збірці оповідань Роальда Дала «Поцілунок»: неготичний аспект / Ольга Бочкар // Сучасне літературознавство та прикладна лінгвістика: американські та британські

студії: Матеріали II Міжнародного симпозиуму. – К. : «Талком», 2014. – С. 39-43.

2. Дал Роальд. Джеймс і гігантський персик [текст] / Роальд Дал. – К. : вид. «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», 2010. – 224 с.
3. Дал Роальд. Матильда [текст] / Роальд Дал. – К. : вид. «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», 2010. – 272 с.
4. Дал Роальд. Чарлі і шоколадна фабрика [текст] / Роальд Дал. – К. : А-Ба-Ба-Га-Ла-Ма-Га, 2005. – 240 с.
5. Кузовлев В. П. Английский язык: книга для чтения (6 класс) / В. П. Кузовлев. -М. : Просвещение, 2005. – 94 с.
6. Михед Т. В. Роалд Дал / Т. В. Михед // Історія зарубіжні літератури ХХ ст. : навч. посіб. / В.І. Кузьменко, О.О. Гарачковська, М.В. Кузьменко та ін. – К. : ВЦ «Академія», 2010. – 496 с.

Анотація

У статті розглядаються жанрові особливості дитячої прози Роальда Дала. Виокремлюється жанровий зміст, аналізуються жанрові й стильові доміанти, основні мотиви. Особлива роль відводиться аналізу хронотопів, розглядається їх взаємозв'язок та ієрархія. Виділяються особливості індивідуального стилю письменника, а також зв'язок з літературною традицією.

Ключові слова: Роальд Дал, жанр, жанровий зміст, стиль, доміанта, хронотоп, мотив, літературна традиція.

Summary

In this article discusses the features of the genre of Roald Dahl children prose. Provided genre content, genre and stylistic analysis of the dominant. Represented individual-author myth based on folk tradition: the use of story schemes (positive-negative hero, hero journey for something unknown, testing the hero), motive structure (motives of good and evil, maze, miracles), the presence of fabulous helpers or power etc. It is noted the presence of an unreal chronotope, which manifests itself through the fantastic, fabulous elements, “fantasy” genre definitions. The evolution of the main motives is studied in the article as well as it’s role in revealing characters’

inner world. A significant role for the analysis of chronotope considered their relationship and hierarchy. Chronotope part though based on some real topos, but characterized pseudoreality: confusion, understanding of plot movement, mobility limits, dismemberment and combination of spaces, traffic circle, division of space into "their" and "foreign". In article noted text's didacticism, that displays this works to the genre of the parable.

Narrative component of this type of stories is characterized by heterogeneity, as provided above pseudoreality of chronotope. At the core of narrative view is a perspective view of the author, because of the spatial submitted this event and created individual author myth. Heterodiegesis narrator in extradiegesis situation (G.Genette) tells a story in which he is not involved - this is the principle underlying the works of Roald Dahl. Imagery works of this segment is built on the principle of binary opposition: a clear division between positive and negative characters (somewhat apart is the image of Willy Wonka, characterized by a certain ambivalence).

Highlights features of the individual style of the writer, and the relationship with the literary tradition.

Key words: Roald Dahl, genre, genre content, style, the dominant, chronotope, motive, literary tradition.